

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.12.1983, sp. zn. 7 Tz 47/83, ECLI:CZ:NS:1983:7.TZ.47.1983.1

Číslo: 41/1984

Právní věta: Skutková podstata trestného činu porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 tr. zák. je omezena jak co do způsobu jednání, tak co do postavení, které musí mít pachatel. Osoba, která nemá požadované postavení, se nemůže dopustit tohoto trestného činu, a to ani tehdy, když přispěla k jednání osoby, která má požadované postavení a která porušením důležité povinnosti svého zaměstnání zavinila následek uvedený v ustanovení § 130 odst. 1 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.12.1983

Spisová značka: 7 Tz 47/83

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Porušování povinnosti v provozu socialistické organizace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 130

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 41/1984 sb. rozh.

Skutková podstata trestného činu porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 tr. zák. je omezena jak co do způsobu jednání, tak co do postavení, které musí mít pachatel. Osoba, která nemá požadované postavení, se nemůže dopustit tohoto trestného činu, a to ani tehdy, když přispěla k jednání osoby, která má požadované postavení a která porušením důležité povinnosti svého zaměstnání zavinila následek uvedený v ustanovení § 130 odst. 1 tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 16. 12. 1983 sp. zn. [7 Tz 47/83.](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení krajského soudu v Ostravě z 16. května 1983 sp. zn. 6 To 152/83 a rozsudek okresního soudu v Karviné z 27. ledna 1983 sp. zn. 6 T 135/82 a okresnímu soudu v Karviné přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Karviné z 27. 1. 1983 sp. zn. 6 T 135/82 byla obviněná A. S. uznána vinnou trestným činem porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustila tím, že dne 16. 12. 1981 v nočních hodinách jako vážná u sypky uhlí manipulační koleje č. 7 v rozporu s vlečkovým provozním řádem neoprávněně dala pracovníku obsluhujícímu zatahovací zařízení příkaz k odpojení dvou železničních vozů a v důsledku toho dne 17. 12. 1981 po odpojení těchto dvou vozů od soupravy došlo k samovolnému ujetí 22 železničních vozů ze spádové koleje, které pak narazily na zarážedlo koleje č. 7 a jejich poškozením byla způsobena ČSD Střední dráha Olomouc škoda v celkové výši 18 370 Kčs. Za to byla odsouzena podle § 130 odst. 1 tr. zák. k trestu nápravného opatření na šest měsíců s tím, že deset procent z její odměny za práci připadá státu.

Proti tomuto rozsudku podala obviněná odvolání, které bylo usnesením krajského soudu v Ostravě z 16. 5. 1983 sp. zn. 6 To 152/83 podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Generální prokurátor ČSR podal proti uvedenému usnesení krajského soudu v Ostravě stížnost pro porušení zákona a navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že byl v neprospěch obviněné porušen zákon. Ve stížnosti pro porušení zákona bylo vytknuto, že závěr rozsudku okresního soudu, že obviněná byla nadřízenou sypači uhlí K. K., který prováděl odpojení železničních vozů, a že proto byla oprávněna dávat mu pokyny k manipulaci s přistavenými železničními vozy, nemá oporu v provedených důkazech. Okresní soud pochybil, když neprovedl důkaz popisem pracovní náplně obviněné, z něhož naopak vyplývá, že obviněná nebyla nadřízenou sypači uhlí a že ani jinak nebyla odpovědná za postup na kolejišti při přistavování vozů. Tím, že dala pokyn sypači uhlí, aby přistavil dva železniční vozy, neporušila žádnou povinnost svého zaměstnání. Krajský soud podle stížnosti pro porušení zákona pak pochybil v tom, že ačkoliv provedl důkaz popisem práce obviněné jako vážné, shora uvedené nedostatky ve skutkových zjištěních rozsudku okresního soudu neodstranil a naopak se s nimi ztotožnil, když měl za to, že obviněná porušila důležitou povinnost svého zaměstnání tím, že opakovaně žádala sypače K. K. o přistavení vozů, ačkoliv musela předpokládat, že jde o úkon, který při nedostatečném provedení na svahující se koleji může ohrozit zajištění zbývajících vozů soupravy před ujetím.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Podle skutkového stavu zjištěného okresním soudem v Karviné a doplněného krajským soudem v Ostravě jako soudem odvolacím F. G., vedoucí posunu na železniční vlečce na Dole 1. máj v Karviné, nechal na kolej č. 7, kde mohlo stát nejvýše 12 železničních vozů, přistavit soupravu o 24 vozech určených k násypu vytěženého uhlí, přičemž neprovedl rozpojení této soupravy ani její řádné zajištění před samovolným ujetím. Nato sypač uhlí do vozů na 7. koleji K. K. na žádost obviněné A. S., která kvůli doplnění sestavovaného vlaku nutně potřebovala nasypat uhlím ještě dva vozy, nechal provést odpojení dvou vozů od uvedené soupravy. Zbývajíc část soupravy, která v důsledku odpojení vozů již nebyla utažena ani vrátkem, se sama po spádové koleji dala do pohybu a najela na kolej č. 7a, kde po nárazu do soupravy na zarážedlo došlo k vykolejení tří vozů, na nichž byla přitom způsobena Střední dráze v Olomouci škoda ve výši 18 370 Kčs.

Po zhodnocení tohoto skutkového stavu dospěl okresní soud k závěru, že obviněná z nedbalosti porušila důležitou povinnost svého zaměstnání tím, že dala sypači K. K. pokyn k přistavení dvou vozů ze soupravy na koleji č. 7. Tímto postupem obviněná překročila meze své pravomoci a porušila ustanovení čl. V 1) vlečkového provozního řádu OKR - Důl 1. máj, k. p., závod 4 Karviná 2, kde se uvádí, že vlečkový provoz provádí vlečkař svými náležitostmi a způsobilými zaměstnanci, kteří absolvovali předepsané zkoušky z dopravních, návěstních a bezpečnostních předpisů ČSD. Krajský soud po doplnění dokazování výslechem svědka S. H. a přečtení zprávy o pracovní náplni obviněné

zjistil, že přímou odpovědnost za uvedený následek nesou vedoucí posunu F. G. a sypač K. K., kteří porušili důležitou povinnost svého zaměstnání tím, že náležitě nezajistili soupravu vozů před samovolným ujetím, přičemž se na škodlivém následku zúčastnila i obviněná, která opakovaně žádala K. K. o přistavení dvou vozů, ačkoliv věděla, že s vozy může manipulovat jen vedoucí posunu, a tedy musela předpokládat, že jde o neobvyklý úkon na pracovišti, který při nedostatečném provedení na svažující se koleji nutně může ohrozit zajištění zbývajících vozů v soupravě. Krajský soud v souladu s provedenými důkazy dále zjistil, že obviněná nebyla pracovně nadřízenou K. K.

Z uvedeného vyplývá, že oba soudy shledaly porušení důležité pracovní povinnosti na straně obviněné v tom, že požádala K. K., který byl samostatným vedoucím pracovníkem na úseku ložení produktů do vozů na koleji č. 7, aby přistavil dva vozy k násypu uhlí. U obviněné šlo tedy o jednání podobající se účastenství (ve formě návodu) na jednání K. K., který jak zjistil krajský soud jednal způsobem popsáním v ustanovení § 130 odst. 1 tr. zák. o trestném činu porušování povinnosti v provozu socialistické organizace.

K právnímu posouzení věci třeba předeslat, že účastenství na trestných činech spáchaných z nedbalosti je vzhledem k úmyslné povaze účastenství (§ 10 odst. 1 tr. zák.) vyloučeno. To však neznamená, že jednání mající povahu účastenství na trestném činu spáchaném z nedbalosti je vždy beztrestné. Mohou se totiž vyskytovat případy podobné účastenství na trestných činech spáchaných z nedbalosti, které lze postihnout podle trestního zákona, avšak nikoliv jako účastenství, ale jako pachatelství. Bude tomu tak u trestných činů, jejichž skutková podstata je formulována, zejména pokud jde o způsob jednání, tak obecně a široce, že podle ní lze posuzovat i přispění k nedbalostnímu jednání jiné osoby (např. ustanovení § 180, § 223, § 224 tr. zák.). Naproti tomu nebude možno takto postihnout případy, kdy způsob jednání je ve skutkové podstatě trestného činu ohraničen nebo kde pachatelství nedbalostního trestného činu je omezeno na určitý okruh osob.

Ustanovení o trestném činu porušování povinnosti v provozu socialistické organizace (§ 130 odst. 1 tr. zák.) je formulováno tak, že pachatelem tohoto trestného činu může být jen ten, jemuž jsou uloženy v souvislosti s jeho zaměstnáním, povoláním, postavením nebo funkcí důležité povinnosti, jejichž nesplněním nebo porušením byla způsobena porucha v hospodářském provozu nebo v hospodářské činnosti socialistické organizace anebo větší škoda na majetku, který je v socialistickém vlastnictví. Jde tedy o trestný čin, který je omezen co do způsobu jednání i subjektu a v důsledku toho nelze jednání podobající se účastenství na tomto nedbalostním trestném činu posuzovat jako pachatelství.

Z toho třeba dovodit, že obviněná by mohla být uznána vinnou trestným činem porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 odst. 1 tr. zák. jen za předpokladu, že by bylo prokázáno, že při výkonu svého zaměstnání jako vážná vagónové váhy při ložení produktů na koleji č. 7 porušila nebo nesplnila konkrétní důležitou povinnost svého zaměstnání a způsobila tím již výše uvedenou škodu na majetku organizace ČSD Střední dráha Olomouc. Z toho hlediska však soudy věc nezkoumaly a nečinily potřebná skutková zjištění. Tak již okresní soud měl k tomu cíli opatřit od konc. podniku OKR Důl 1. máj v Karviné organizační řád, popřípadě popis pracovní náplně obviněné a z těchto listinných důkazů zjistit, zda a které povinnosti obviněná měla porušit a posoudit, zda škodu způsobila porušením své důležité povinnosti. Krajský soud si sice vyžádal uvedené předpisy a provedl jimi ve veřejném zasedání důkaz, avšak zjistil z nich jen to, že obviněná nebyla nadřízenou pracovníku K. K.; jinak obsahem pracovní náplně obviněné se již nezabýval a v důsledku toho ani nezjišťoval, kterou důležitou povinnost svého zaměstnání obviněná porušila, když žádala K. K. o přísun vozů. V tomto směru krajský soud zejména nevzal v úvahu, že podle popisu pracovní náplně byla obviněná oprávněna v rámci spolupráce vyžadovat od sypače úkony sloužící k zajištění plynulosti nakládky, v žádném případě však nebyla odpovědná za bezpečnost provozu při přísunu vozů na vagónovou váhu; za tuto činnost, jak je zřejmé z popisu pracovní náplně sypače při ložení produktů do vozů na 7. koleji, který si rovněž krajský soud k důkazu opatřil, výhradně odpovídá

sypač.

Krajský soud také náležitě nehodnotil svědeckou výpověď směnového mistra údržby Dolu 1. máj v Karviné S. H., který byl vyslechnut tímto soudem ve veřejném zasedání a který potvrdil, že odpojování jednotlivých vozů od soupravy mohl provádět vrátkář, v tomto případě K. K., který má také k tomu příslušné zkoušky, a proto žádost obviněné, aby K. K. přistavil další vozy, byla v souladu s příslušnými předpisy i s praxí. Za těchto podmínek nelze uvažovat ani o odpovědnosti podle § 137 tr. zák.

Z uvedeného je zřejmé, že okresní soud rozhodoval na základě neúplně zjištěného skutečného stavu věci a nesprávného hodnocení provedených důkazů. Tím byl v řízení, které předcházelo napadenému usnesení, jehož součástí je i rozsudek okresního soudu, porušen v neprospěch obviněné zákon v ustanovení § 2 odst. 5 a 6 tr. ř.

Krajský soud shora vytýkané vady v rozsudku okresního soudu přesto, že obviněná na ně ve svém odvolání upozornila, neodstranil a naopak se s nimi ztotožnil, když odvolání obviněné zamítl jako nedůvodné. Tím sám porušil zákon v ustanovení § 256 tr. ř. rovněž v neprospěch obviněné.